

Lähdeluettelo

- Anthony, J. W., Bideaux, R. A., Bladh, K.W. & Nichols, M. C. (toim.), 2004. Handbook of Mineralogy. Mineralogical Society of America, Chantilly. <http://www.handbookofmineralogy.org/> [24.3.2022]
- Haapala, I., 2010. Alexis Volborth in memoriam. *Geologi* 62 (1), 6–8.
- Haapala, I., 2021. Atso Vormaa in memoriam. *Geologi* 73 (2), 53–54.
- IGS (International Gem Society), 2022. Gemstone Encyclopedia. <https://www.gemsociety.org/article/vayrenenite-jewelry-and-gemstone-information/> [24.3.2022]
- IN FOCUS, 2022. Alexis Volborth 1924–2006 – Awakening spirits that were there all along. <https://www.thedice.co/Art/ALEX-VOLBORTH/> [23.3.2022]
- Isomäki, O.-P. & Volborth, A., 2006. Tarkianiitti – Remineraalin löytöhistoriaa. *Geologi* 58 (3), 95–99.
- Lahti, S. I., 1978. Viitaniemiitti – uusi mineraali. *Geologi* 30 (1), 7.
- Lahti, S. I., 1981. On the granitic pegmatites of the Eräjärvi area in Orivesi, southern Finland. *Geological Survey of Finland, Bulletin* 314, 82 s.
- Lahti, S. I., Johanson, B. & Virkkunen, M., 1983. Contribution to the chemistry of tapiolite – manganotapiolite, a new mineral. *Bulletin of the Geological Society of Finland* 55, 101–109.
- Mindat.org, 2022. The world's largest open database of minerals, rocks, meteorites and the localities they come from. <https://www.mindat.org/> [24.3.2022]
- Nixon, P. H., 1995. Memorial of Oleg von Knorring 1915–1994. *American Mineralogist* 80, 189–190.
- Pajunen, A. & Lahti, S. I., 1984. The crystal structure of viitaniemiite. *American Mineralogist* 69, 961–966.
- Volborth, A., 1954a. Väyryneniitti [BeMn(PO₄)(OH,F)] – Uusi mineraali. *Geologi* 6 (2), 7.
- Volborth, A., 1954b. Phosphatminerale aus dem Lithiumpegmatit von Viitaniemi, Eräjärvi, Zentral-Finnland. *Annales Academiae Scientiarum Fennicae, Series A3*, 39, 90 s.
- Vormaa, A., 1959. Laitakariitti – Uusi Bi-Se-mineraali Orijärveltä. *Geologi* 11 (2), 11.

Kuvien 1, 3 ja 4 tiedot

GTK:n HAKKU-palvelusta ladattujen valokuvien käyttöehdot:
<https://www.gtk.fi/hakku-kuvien-kayttoehdot/>

Salpausselkä Geopark: uusi Unescon Global Geopark -kohde

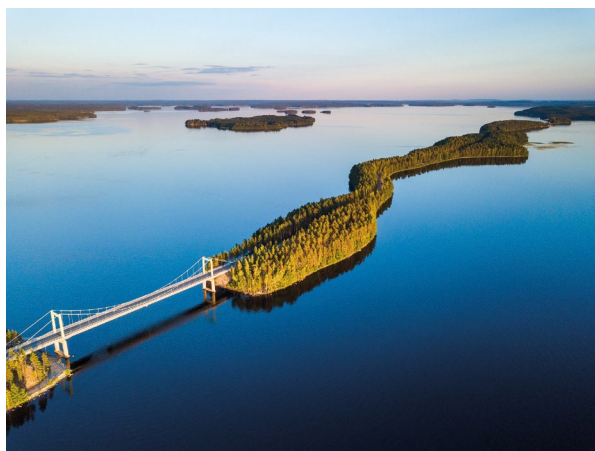
SARI ROMPPANEN

Salpausselkä Geopark nimettiin 13. huhtikuuta 2022 virallisesti YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestö Unescon maailmanlaajuiseen geologisesti arvokkaiden alueiden verkostoon. Vuonna 2015 perustettuun Geopark-ohjelmaan kuuluu tällä hetkellä yhteensä 177 aluetta 46 maasta. Suomessa kohteita on neljä: uuden Salpausselkä Geoparkin lisäksi Rokua Geopark, Lauhanvuori–Hämeen kangas Geopark ja Saimaa Geopark

Salpausselkä Geoparkin arvokas veden muovaama maisema ulottuu ensimmäiseltä Salpausselältä eteläiselle Päijänteelle ja se koostuu kuuden kunnan – Lahden, Hollolan, Heinolan, Asikkalan, Sysmän ja Padasjoen – alueesta. Jäätikköjokien kerrostamat Salpausselän reunamuodostumat ovat kansainvälisestikin tunnettuja, ja näyttävimmillään ne ovat Lahden alueella. Yhdessä viuhkamaisesti pohjoiseen suuntautuvien harjujen kanssa ne

Pulkkilanharju kulkee Päijänteen poikki.
Kuva: Johannes Sipponen.

Pulkkilanharju esker crosses the lake
Päijänne. Photo: Johannes Sipponen.

kuvastavat mannerjäätikön sulamisvesien virtausta. Tunnetuimpiin maisemanähtävyyksiin voidaan lukea myös Päijännettä halkova Pulkkilanharju, joka kuuluu myös osittain Päijänteen kansallispuistoon. Jää ja vesi ovat muo- vanneet myös paikallista kallioperää: tämä on nähtävissä esimerkiksi Hollolan Tiirismaan Pirunpesällä, joka on kvartsiittista kallioperää halkova rotko. Vesi on tärkeässä osassa koko Salpausselkä Geopark-alueen ainutlaatuisuudessa – alueen asukkaat saavat juomavetensä Salpausselkien ja harjujen suodattamasta pohjavedestä, ja pääkaupunkiseudulla juodaan eteläisen Päijänteen vettä. Luontokohteiden lisäksi alueella on kaupunkien ja kuntien keskustoja palveluineen ja nähtävyyksineen, perinteistä kyläasutusta ja kumpuilevia viljelymaisemia. Luontoarvojen lisäksi alueella sijaitsee myös monia kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Lisää Salpausselkä Geoparkin kohteista voit lukea myös Geologin Minne mennä -palstalta lehdestä 4/2018.

Geopark-kokonaisuuden kehittäminen jatkuu vuoden 2020 alussa toimintansa aloittaneen Salpausselkä Geopark -yksikön koordinoimana. Yksikkö toimii maakunnallisen matkailuorganisaatio Lahden seutu - Lahti Region Oy:n yhteydessä. Alueella järjestetään erilaisia tapahtumia 20.5.–5.6. – esimerkiksi opastettuja retkiä, toiminnallinen perhetapahtuma sekä musiikkielämyksiä luonnossa. Lisää

tietoja tapahtumista päivittyä Salpausselkä Geoparkin Facebook-sivuille: www.facebook.com/salpausselkageopark.

FT SARI ROMPPANEN

(sari.marianne.romppanen@gmail.com)

Kirjoittaja on Geologi-lehden päätoimittaja.

Summary

Salpausselkä Geopark: Newly designated UNESCO Global Geopark

On 13 April 2022, Salpausselkä Geopark was officially designated to be part of UNESCO's global network of sites of international geological significance. The Salpausselkä Geopark extends from the first Salpausselkä ridge into the southern part of the lake Päijänne. Several events will be held in the Salpausselkä Geopark area from 20 May to 5 June, more information can be found in the Salpausselkä Geopark Facebook pages (www.facebook.com/salpausselkageopark)

Lähde

Lahti Region, 2022. Salpausselkä Geopark nousi Unesco-kohteeksi. EPressi, 13.4.2022. <https://www.epressi.com/tiedotteet/matkailu/salpausselka-geopark-nousi-unesco-kohteeksi.html> [15.4.2022]